

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-17>

УДК 81'42:821.111

Іщенко М.П., Кльопа Ю.С.
Херсонська державна морська академія**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ
НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ МОРСЬКИХ ЗАКЛАДАХ**

Анотація. У статті розглядається сучасний підхід до використання інтерактивних засобів навчання на заняттях з англійської мови у вищих морських закладах для розвитку комунікативної компетентності майбутніх судноводіїв. З'ясовано сутність поняття «інтерактивні засоби навчання». Був проведений аналіз створення і використання методичних матеріалів для роботи з інтерактивними засобами навчання на заняттях морської англійської мови. Наведені методологічні матеріали на основі інтерактивних засобів навчання, які були створені відповідно вимогам комунікативного і активного навчання та були впроваджені в модель уроку за структурою ESA. Представлені приклади діяльності та система вправ дають можливість використовувати інтерактивні засоби навчання на заняттях у вищих навчальних закладах. На думку авторів, робота направлена на демонстрацію ефективності такої методики.

Ключові слова: морська англійська мова, інтерактивні засоби навчання, система вправ, активне навчання, інтерактивне навчання.

Ishchenko Mariia, Klopka Yuliia
Kherson State Maritime Academy**USING INTERACTIVE TEACHING AIDS AT THE ENGLISH LANGUAGE LESSONS
IN HIGHER MARITIME INSTITUTIONS**

Summary. The goal of our research is using interactive teaching aids at the English language lessons in higher maritime institutions for the development of communicative competence of future seafarers. The essence of the concept of "interactive teaching aids" has been clarified. An analysis of the creation and using methodical materials for working with interactive teaching aids in maritime English lessons was conducted. Interactive learning is a specific form of organizing the cadets' cognitive activity. Goals and objectives of interactive learning are expanding cadets' cognitive abilities, in particular in obtaining, analyzing and implementing information from various sources; formation of deep internal motivation; possibilities of transferring acquired abilities, skills and methods of activity to various subjects and extracurricular life of cadets. While using the interactive teaching aids, cadets show activity, open feedback, experimentation, trust in communication, equality of positions. Interactive teaching methods form such rules, where every opinion is important, no one should be afraid to express their views or ideas. Students learn in teamwork, to be partners; clearly formulate their own statements, citing substantiated evidence; the ability to agree and disagree with the opinion of others. Examples of activities and a system of exercises based on interactive teaching aids are given, which meet the requirements of communicative and active learning and were implemented into EASA (Engage, Activate 1, Study, Activate 2) lesson model for developing speaking competencies of future deck officers. The presented methodological materials make it possible to use interactive teaching aids on the lessons at higher educational institutions. According to the authors, the work is aimed at demonstrating the effectiveness of such a technique. Using interactive teaching methods at the English language lessons in higher maritime institutions is not only a means of creating an atmosphere of cooperation, understanding and goodwill, but also an opportunity to really implement the basic principles of person-oriented learning.

Keywords: Maritime English, interactive teaching aids, the system of exercises, active learning, interactive learning.

Постановка проблеми. У сучасному світі формується нова система освіти, орієнтована на світовий освітній простір. Цей процес супроводжується значними змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу. Інноваційний підхід до підготовки навчального матеріалу нового покоління, зміна їх функцій і способів використання в освітній практиці є однією зі складових модернізації освіти [2].

Перед вищою освітою постає завдання сформулювати творчу особистість майбутнього фахівця, спроможного до саморозвитку, інноваційної діяльності та самоосвіти. Передача знань у готовому вигляді від викладача студенту не вирішує цього завдання остаточно. Тому необхідно перевести студента з пасивного споживача знань до активного їх творця, який може сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат

і довести його правильність. У цьому контексті слід визнати, що використання інтерактивних засобів навчання на заняттях є не просто важливою складовою освітнього процесу, а й має стати його основою.

Сьогодні в різних наукових дослідженнях можна знайти різне визначення терміну «інтерактивного навчання». Литвин С. В. визначає це поняття як метод, у якому той, хто навчається, є учасником. Студент не є пасивним слухачем, спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається на занятті [3].

Інтерактивні методи навчання в рамках сучасних вимог до кваліфікаційної освіти є найбільш вдалим методом активізації пізнавальної активності студентів під час організації освітнього процесу. Адже, інтерактивні методи навчання стимулюють розумову діяльність студентів, привчають їх до прийняття самостійних

рішень, а також сприяють формуванню професійних умінь і навичок.

До позитивних сторін інтерактивного навчання також можна віднести наступне:

- розширення пізнавальних можливостей студентів;
- високий рівень засвоєння знань;
- участь у роботі всіх студентів групи або підгрупи;
- можливість висловлювати власну думку;
- уміння аргументувати свою думку, відстояти її;
- можливість засвоєння великої кількості матеріалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відповідна проблематика частково ставала предметом досліджень у роботах Л.В. Биркун, Т.В. Власюк, С.Ю. Ніколаєвої [4], Л.С. Панової та ін., вони досліджували форми, методи навчання, С.Ю. Ніколаєва досліджувала комунікативний підхід до навчання іноземної мови, О.І. Пометун [5] досліджувала інтерактивні технології.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх курсантів; це – співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці) [6, с. 5], де і курсант, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлектують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні суспільство вимагає від людини самостійних, відповідальних творчих дій, креативного мислення. Сучасне мореплавство потребує фахівців, які мають навички спілкування англійською мовою, відповідальні, інтелектуальні та які здатні до самостійного вирішення проблем.

Серед передових методів у сучасному навчальному процесі вивчення англійської мови, велику увагу приділяють інтерактивним методам, основаних на особистісно-орієнтованому підході до студента, спрямованого на розвиток не лише творчого потенціалу вивчаючого, але й на вміння мислити та швидко реагувати, покращуючи комунікаційні навички.

Мета статті. Визначити роль інтерактивних технологій в навчальній діяльності та запропонувати ефективні технології у викладанні англійської мови у вищих морських закладах.

Виклад основного матеріалу дослідження. За Ю. Кравченко, інтерактивною технологією називають ту, яка ставить студента у положення творця та активного учасника навчального процесу [1, с. 90].

Ю. Кравченко наголошує, що інтерактивні технології навчання іноземним мовам створюють необхідні передумови як для розвитку мовленнєвої компетенції студентів, так і для формування умінь приймати колективні та індивідуальні рішення з метою виховання активних громадян суспільства [1, с. 89].

У проведенні інтерактивного заняття варто дотримуватися структури, тому Ю. Кравченко

подає наступну структуру заняття із застосуванням інтерактивних технологій, а саме:

- 1) підготовчий етап, тобто підготовка необхідних матеріалів;
- 2) етап вступу, на цьому етапі відбувається пояснення правил, мети, завдань;
- 3) етап проведення, виконання студентами завдання;
- 4) етап рефлексії. Обговорення результатів завдання, досягнення цілей та оцінювання [1, с. 91].

Застосування інтерактивних технологій висуває певні вимоги структури заняття, яка, за О. Пометун, складається з п'яти елементів, а саме: мотивація, представлення теми і очікуваних результатів, надання необхідної інформації, інтерактивна вправа, підбиття підсумків, оцінювання результатів.

За Л.В. Пироженко та О.І. Пометун, визначають умовну робочу класифікацію інтерактивних технологій за формами навчання (моделями), у яких реалізуються інтерактивні методи. Їх розподіляють на чотири групи залежно від мети заняття та форм організації діяльності студентів: інтерактивні технології кооперативного навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань [5, с. 124–130].

До технологій кооперативного навчання належать такі інтерактивні технології як: робота в парах, роботи в малих групах, карусель. Робота в парах розвиває вміння для подальшої роботи в парах, дає змогу обговорити питання, обмінятися думками перед колективним обговоренням, у парі можна швидше виконати завдання, які потребують більше часу.

Акваріум. Це варіант кооперативного навчання, що є формою діяльності курсантів у малих групах, ефективний для розвитку навичок спілкування в малій групі, вдосконалення вміння дискутувати та аргументувати свою думку. Одна група курсантів (4-5 осіб), отримує картку з завданням:

Read the statement / situation. Discuss it, find the best decision

Доки ця група обговорює, іншим студентам пропонується слухати обговорення, але не втручатись в обговорення, тільки після обговорення, решту студентів викладач запитує Do you agree with the ideas of this group? What argument is the best?

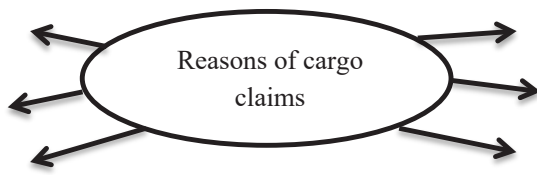
Інтерактивні технології колективно-групового навчання, до цієї групи можна віднести інтерактивні технології, що передбачають спільну роботу. Наприклад «мозковий шторм», мікрофон, незакінчені речення.

Мозковий шторм. Мозковий шторм спонукає учнів проявляти уяву та творчість, дає можливість їм вільно висловлювати свої думки.

Мета «мозкового шторму» в тому, щоб зібрати якомога більше ідей щодо проблеми від усіх курсантів протягом обмеженого періоду часу.

Після презентації проблеми та чіткого формулювання проблемного питання (його краще записати на дошці) пропоную всім висловити ідеї, коментарі, навести фрази чи слова, пов'язані з цією проблемою.

Наприклад, Brainstorm

Технологія ситуативного моделювання – це побудова навчального процесу за допомогою включення у гру, вона реалізує ще й наступні цілі: забезпечує контролю виведення емоцій, надихає і допомагає розвитку творчої уяви, надає можливості висловлювати свої думки. Наприклад рольова гра, імітаційні ігри.

Студентам надається максимальна свобода інтелектуальної діяльності, яка обмежується лише правилами та умовами гри. Студенти самі обирають власну роль у грі, припускають ймовірний розвиток подій, створюють проблемну ситуацію, шукають шляхи її вирішення. Викладач тільки контролює процес.

Рольова гра. Гра має велике значення для розвитку особистості, та має такі функції:

- 1) розвиваюча – розвиток творчого потенціалу студентів;
- 2) активізуюча – стимулювання пізнавальних процесів;
- 3) комунікабельна – регулювання міжособистісних відносин;
- 4) інформаційна – стимулює обмін інформацією.

На заняттях із дисципліни «Морська англійська мова» на перших і других курсах представлені завдання типу рольової гри. Курсантам пропонується виконати завдання:

Role-play the situation

Student A. You are Safety Officer. You need to instruct your crewmembers on the next items:

- why it is important to follow safety standards and rules;
- when and why they should use PPE;
- what types of PPE they should use depending on the task.

Students B and C. You are crewmembers. You need to listen to Safety Officer and ask questions if any information is not clear or confusing.

На старших курсах, слід використовувати такі завдання з рольової гри:

Student A. You are Chief Officer.

Student B. You are Master.

Student C. You are Designated Person from Port Terminal / Shipper.

Список літератури:

1. Кравченко Ю.О. Про деякі інтерактивні методи на заняттях англійської мови. *Молодий вчений*. 2017. № 3. С. 89–117.
2. Леонтьєва А. Технологія розвитку критичного мислення у формуванні комунікативної компетенції під час навчання іноземної мови. *Молодий вчений*. 2014. № 2. С. 890–892.
3. Литвин С.В. Система вправ для навчання учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи. *Іноземні мови*. 2001. № 1. С. 4–9.
4. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Вид. 2-ге, випр. і перероб. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
5. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / за ред. О.І. Пометун. Київ : А.С.К., 2005. 192 с.
6. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Англійська мова та література*. 2005. № 24. С. 4–6.

Choose one of the Heavy lift/ Project cargoes. Conduct a tool-box meeting using the plan: the cargo peculiarities, the vessel peculiarities (cranes capacity, pontoons), stowage place, bedding & amp; lashing arrangements, lifting procedures, communication requirements.

Briefing. Метод «інструктажу», спонукає студентів закріпити пройдений матеріал, підвести підсумки вивченого матеріалу, інструктувати один одного перед виконанням різних задач на судні. Наприклад, перед швартуванням, всі члени екіпажу повинні бути ознайомлені зі своїми обов'язками, потенційними небезпеками.

You are Chief Officer. Conduct a briefing with the crew to make all necessary arrangements for mooring operation.

Опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, «дискусія», «дебати»). Перевага цих методів є те, що в обговорюванні можуть приймати участь всі студенти, можуть спочатку обговорити питання у парах чи групах, думки можуть розходитись.

Дискусія № 1

Discuss, *What are the reasons of crack in cargo hold?*

Дискусія № 2

Discuss the questions.

1. Is it possible to prevent cargo damage in heavy weather conditions?

2. What precautions can prevent cargo damage in heavy weather conditions?

Висновки з даного дослідження. Отже, існує достатня кількість інтерактивних засобів навчання англійської мови у вищих морських закладах, для реалізації тих чи інших методів потрібно визначити цілі, що повинні студенти знати, закріпити, повторити, підготувати ефективну матеріальну базу.

Застосування інтерактивних методів є новими феноменами у системі освіти, але вони мають багато переваг у засвоєнні матеріалу. Безліч наукових дослідників підтверджують той факт, що інтерактивні засоби сприяють кращому засвоєнню знань студентів, зростає мотивація студентів до пізнання іншомовного середовища.

Отже, інтерактивні засоби навчання підвищують працездатність і зацікавленість студентів, допомагає показати своє знання на практиці, вивчити нову лексику та граматику. Саме інтерактивні засоби допомагають студентам стати творчими особистостями, навчають творчо та креативно підходити до вирішення різноманітних завдань.

References:

1. Kravchenko Y.O. (2017) Pro deiaki interaktyvni metody na zaniattiakh anhliiskoi movy [About some interactive methods on English classes]. *Young Scientist*, no. 3, pp. 89–117.
2. Leontieva A. (2014) Tekhnolohiia rozvytku krytychnoho myslennia u formuvanni komunikatyvnoi kompetentsii pid chas navchannia inozemnoi movy [Technology for the development of critical thinking in the formation of communicative competence during foreign language teaching]. *Young Scientist*, no. 2, pp. 890–892.
3. Lytvyn S.V. (2001) Systema vprav dlia navchannia uchniv starshykh klasiv serednoi zahalnoosvitnoi shkoly [A system of exercises for teaching students of senior secondary school]. *Foreign Languages*, no. 1, pp. 4–9.
4. Nikolaieva S. (2002) Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh [Methods of teaching foreign languages in secondary schools]. Kyiv: Lenvit, no. 2, 328 p. (in Ukrainian)
5. Pometun O.I. (2005) Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia [A modern lesson. Interactive teaching technologies]. Kyiv: A.S.K., 192 p. (in Ukrainian)
6. Shevchenko Y. (2005) Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii dlia rozvytku piznavalnoho interesu na urokakh anhliiskoi movy [The use of interactive technologies for the development of cognitive interest in English lessons]. *English language and literature*, no. 24, pp. 4–6.